

REPUBLIKA HRVATSKA

**Ministarstvo mora, prometa i
infrastrukture**

**Pilot-projekt besplatnoga željezničkog prijevoza
umirovljenika i osoba starijih od 65 godina**

1. Sažetak projekta

Cilj je ovoga projekta omogućiti besplatan željeznički prijevoz umirovljenika i osoba starijih od 65 godina kako bi se poboljšala kvaliteta života umirovljenika, potaknula održiva mobilnost i smanjili troškovi života za stariju populaciju. Njime se može poboljšati kvaliteta života umirovljenika i osoba starijih od 65 godina, potaknuti održiva mobilnost i doprinijeti ekološki odgovornijem načinu putovanja starije populacije. Uz to projektom se promiče javni željeznički prijevoz, uz smanjenje prometnih gužvi na cestama.

Pilot-projekt besplatnoga željezničkog prijevoza umirovljenika i osoba starijih od 65 godina (dalje u tekstu: Pilot-projekt) omogućio bi neograničeno korištenje željezničkog prijevoza za 1.224.544 umirovljenika i osoba starijih od 65 godina na području cijele Republike Hrvatske. U tom smislu umirovljenici i osobe starije od 65 godina će moći besplatno putovati vlakom u svrhu:

- svakodnevnih i povremenih putovanja,
- jednodnevnih izleta,
- posjeta događanja i manifestacija,
- odlazaka liječniku,
- putovanja na ljetovanje,
- i drugih putovanja.

Sukladno Tarifi za prijevoz putnika u unutarnjem prijevozu (Tarifa 101) društvo HŽ Putnički prijevoz d.o.o. danas odobrava 50% popusta na putovanja umirovljenika i osoba starijih od 60 godina. U 2019. godini umirovljenici i starije osobe ostvarile su oko 1,2 mil. putovanja vlakom, dok su u 2022. godini ostvarili oko 820 tisuća putovanja, što je za oko 33,5% manje putovanja u odnosu na 2019. godinu. U prvih devet mjeseci ove godine ostvareno je oko 650 tisuća putovanja te se procjenjuje da će u 2023. godini biti ostvareno 10% više putovanja u odnosu na 2022. godinu, što je još uvijek manje u odnosu na godinu prije pandemije covid-19.

Ukupni ostvareni prihod od umirovljenika i starijih osoba u 2019. iznosio je oko 2,3 mil. eura, dok se procjenjuje da će u 2023. godini iznositi oko 1,9 mil. eura.

Tablica 1. Broj korisnika povlastice umirovljenik i starije osobe

godina/kategorija putnika	2019.	2022.	procjena 2023.
	broj korisnika		
umirovljenik ili starija osoba	45.759	35.661	38.000

Tablica 2. Broj putovanja i prihod u 2019., 2022. i procjena za 2023. godinu

godina/kategorija putnika	2019.		2022.		procjena 2023.	
	broj putovanja	prihod	broj putovanja	prihod	broj putovanja	prihod
umirovljenik ili starija osoba	1.237.538	2.315.535,44	822.541	1.537.716,27	900.000	1.900.000,00

Umirovljenici i starije osobe koje putuju vlakom koriste pojedinačne karte, a 50% popusta ostvaruju na temelju pametne kartice s pripadajućim profilom koji vrijedi godinu dana.

2. Ciljevi projekta

- osigurati besplatan željeznički prijevoz umirovljenika i osoba starijih od 65 godina
- poboljšati kvalitetu života umirovljenika i osoba starijih od 65 godina omogućujući im lakši pristup različitim destinacijama
- promovirati održivu mobilnost među starijom populacijom
- smanjiti troškove umirovljenika i osoba starijih od 65 godina vezane uz prijevoz i putovanja
- poticati korištenje željezničkog prijevoza.

Svrha Pilot-projekta ima socijalnu dimenziju. U socijalnom smislu, provođenjem Pilot-projekta znatno će se olakšati financijska situacija umirovljenika i osoba starijih od 65 godina. U razvojnom smislu, obzirom na velika ulaganja u željezničku infrastrukturu i vozni park, ovim Pilot-projektom i dalje se potiče korištenje i održivost željezničkog prijevoza. Naime, do kraja 2025. godine HŽ Putnički prijevoz d.o.o. će u promet pustiti još 14 novih vlakova, a u idućem programskom razdoblju planirana je nabava još oko 60 novih vlakova. U tom smislu nužno je u narednom periodu stvoriti naviku putovanja vlakom, što je neophodno u cilju dugoročne održivosti željezničkog prijevoza.

3. Aktivnosti projekta

- donošenje Zaključka Vlade Republike Hrvatske o uvođenju Pilot-projekta besplatnoga javnog željezničkog prijevoza umirovljenika i osoba starijih od 65 godina
- organizacija promotivnih kampanja kojima bi se umirovljenici i osobe starije od 65 godina upoznale s prednostima besplatnoga željezničkog prijevoza
- ispostavljanje pametnih kartica za umirovljenike i osobe starije od 65 godina koje će im omogućiti besplatan prijevoz
- praćenje i evaluacija učinaka projekta, uključujući broj umirovljenika i osoba starijih od 65 godina koji koriste besplatan prijevoz, ekološke koristi i druge relevantne parametre.

4. Očekivani rezultati

- povećanje broja umirovljenika i osoba starijih od 65 godina koje koriste željeznički prijevoz
- smanjenje emisija CO₂ i drugih onečišćivača iz prometa
- poboljšanje kvalitete života umirovljenika i osoba starijih od 65 godina te smanjenje njihovih troškova prijevoza
- povećana svijest o važnosti održive mobilnosti.

5. Potrebna financijska sredstva i izvori financiranja

Pilot-projekt će se financirati kroz Ugovor br. 1/2019/DP-HŽPP o javnim uslugama za usluge od općeg gospodarskog interesa u javnom željezničkom prijevozu u Republici Hrvatskoj (dalje u tekstu: PSO ugovor), a potrebno je osigurati i sredstva za promociju Pilot-projekta. Prema pokazateljima, za prvih devet mjeseci ove godine vidljivo je da umirovljenici i starije osobe nakon pandemije covid-19 ponovno koriste željeznički prijevoz. Procijenjeni izostali prihod trgovačkog društva HŽ Putnički prijevoz d.o.o. na temelju provođenja Pilot-projekta iznositi će 2 milijuna eura te je isto potrebno osigurati kroz PSO ugovor.

Uz modernizaciju i obnovu pruga te obnovu voznog parka, Pilot-projekt bio bi još jedna od mjera vezana uz vraćanje putnika željeznici. Financiranje će se provesti u skladu s odredbama PSO ugovora.

Tablica 3. Procjena izostalog prihoda u 2024. godini

godina/kategorija putnika	2024.
	procjena potrebnih sredstava
umirovljenik ili starija osoba	2.000.000,00 eura

6. Vremenski okvir

Pilot-projekt planira se provoditi od 1. siječnja do 31. prosinca 2024. godine.

Pilot-projekt ima potencijal značajno poboljšati kvalitetu života umirovljenika, potaknuti održivu mobilnost i doprinijeti ekološki odgovornijem načinu putovanja starije populacije. Uz to, projekt može biti od koristi i željezničkim operaterima te lokalnim zajednicama kroz promociju javnog prijevoza i smanjenje prometnih gužvi na cestama.

7. Tehnička provedba projekta

Za ostvarivanje besplatne prijevozne karte, društvo HŽ Putnički prijevoz d.o.o. će umirovljenicima i osobama starijim od 65 godine života ispostaviti pametne kartice. Pametna kartica izrađuje se na temelju popunjenog zahtjeva za izradu pametne kartice koji se predaje na prodajnom mjestu trgovačkog društva HŽ Putnički prijevoz d.o.o.. Uz popunjen zahtjev za izradu pametne kartice umirovljenici su dužni priložiti i odrezak zadnje mirovine ili rješenje o mirovini, dok su osobe starije od 65 godina dužne priložiti kopiju dokumenta iz kojega je vidljiv datum rođenja kako bi se dokazalo pravo na besplatan prijevoz.

Izrađena pametna kartica vrijediti će za cijelo vrijeme trajanja projekta, a na istoj će biti dodijeljen profil „Besplatno putovanje umirovljenika i osoba starijih od 65 godina“ koji vrijedi godinu dana i naplaćuje se 2,65 eura. Pametna kartica, na kojoj je dodijeljen navedeni profil za besplatno putovanje, omogućava besplatno putovanje na području Republike Hrvatske za vrijeme trajanja Pilot-projekta uz uvjet da uz pametnu karticu korisnik pribavi prijevoznu kartu za svoje putovanje. Ukoliko korisnik pribavi prijevoznu kartu na blagajnama i POS terminalima, obavlja se kao zapis na pametnoj kartici, a ukoliko istu pribavi u vlaku kod konduktera, ispostavlja se papirnata prijevozna karta s obzirom da mobilni terminali nemaju mogućnosti učitavanja podataka u pametnu karticu nego samo očitavanje podataka. Prijevoznu kartu putnik je dužan pokazati kondukteru na pregled i validaciju, a kondukter je dužan svaku pametnu karticu pregledati odnosno validirati ili ukoliko putnik nema prijevoznu kartu, ispostaviti kartu te ju validirati kako bi u sustavu ostao zapis putovanja putnika.

Uz pomoć pametne kartice i izdanih besplatnih karata, generirati će se evidencija broja vožnji umirovljenika i osoba starijih od 65 godina koji ostvaruju pravo na besplatan prijevoz vlakom, a što će služiti kao podloga za izradu kvartalnih izvješća o broju ostvarenih putovanja u sklopu Pilot-projekta, koje će društvo HŽ Putnički prijevoz d.o.o. dostavljati Ministarstvu mora, prometa i infrastrukture.